GENERALINĖS ADVOKATĖS JULIANE KOKOTT IŠVADA,

pateikta 2007 m. liepos 18 d. [1]

I — Įvadas

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas dėl 1980 m. rugsėjo 19 d. EEB ir Turkijos asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80) 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo, ir jame klausiama, ar asmenys, dirbantys kaip *au pair*, ir papildomai dirbantys studentai patenka į šios nuostatos taikymo sritį.

II — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisės aktai*

2. Susitarimas dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos įsteigimo (toliau – Asociacijos susitarimas) buvo pasirašytas 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje Turkijos Respublikos ir Europos ekonominės bendrijos valstybių narių bei Bendrijos ir 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB [2] buvo Bendrijos vardu sudarytas, aprobuotas ir patvirtintas.

3. 1970 m. lapkričio 23 d. pagal Asociacijos susitarimo 12 straipsnį prie Asociacijos susitarimo pasirašytos Papildomo protokolo 36 straipsnyje nustatytos laipsniško laisvo darbuotojų judėjimo tarp Bendrijos valstybių narių ir Turkijos įgyvendinimo taisyklės.

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — OL 217, 1964, p. 3685.

4. 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos taryba priėmė Sprendimą Nr. 1/80 dėl Asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80) [3].

5. Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Išskyrus 7 straipsnyje, susijusiame su darbuotojo šeimos narių teise laisvai įsidarbinti, numatytus atvejus, darbuotojas iš Turkijos, priklausantis valstybės narės teisėtai darbo rinkai, turi teisę

— teisėtai išdirbęs vienerius metus prašyti šioje valstybėje narėje atnaujinti jo leidimą dirbti tam pačiam darbdaviui, jei pastarasis turi laisvą darbo vietą,

— teisėtai išdirbęs trejus metus ir, išskyrus atvejus, kai Bendrijos valstybių narių darbuotojams yra teikiama pirmenybė, šioje valstybėje narėje priimti kitą tos pačios profesijos jo pasirinkto darbdavio pasiūlymą įsidarbinti, pateiktą įprastomis sąlygomis ir įregistruotą šios valstybės narės įdarbinimo įstaigose,

— teisėtai išdirbęs ketverius metus šioje valstybėje narėje laisvai dirbti bet kurį pasirinktą darbą pagal darbo sutartį.“

B — *Nacionalinės teisės aktai*

6. Įvažiavimo į šalį taisyklės, taikomos *au pair* dirbantiems asmenims ir (arba) studentams, yra nustatytos „House of Commons Paper“ 395 (toliau – HC 395).

7. Įvažiavimo į šalį taisyklės, taikomos *au pair* dirbantiems asmenims, yra nustatytos imigracijos taisyklių HC 395 88–93 punktuose. 88 punkte *au pair* įdarbinimas apibrėžiamas kaip susitarimas, pagal kurį 17–25 metų asmuo atvyksta į Jungtinę Karalystę, kad išmoktų anglų kalbos. *Au pair* dirbantis asmuo nustatytą laiką gyvena angliškai kalbančioje šeimoje, kur turi tinkamą galimybę mokytis, už protingą atlyginimą padeda šeimos namuose ne daugiau kaip 5 valandas per dieną ir turi dvi laisvas dienas per savaitę.

3 — Sprendimas Oficialiajame leidinyje nepaskelbtas, jį galima rasti leidinyje „EEB ir Turkijos asociacijos susitarimas bei protokolas ir kiti pagrindiniai dokumentai“, Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, Liuksemburgas, 1992.

8. Asmuo, kuris siekia gauti leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę kaip *au pair*, pagal 89 punktą, be kita ko, turi neturėti ketinimų Jungtinėje Karalystėje kaip *au pair* likti ilgiau kaip 2 metus, atvirkščiai – pasibaigus buvimo Jungtinėje Karalystėje kaip *au pair* laikotarpiui jis ketina iš jos išvykti.

9. Studentams taikomos įvažiavimo į šalį taisyklės yra nustatytos HC 395 57–62 punktuose.

III — Faktinės aplinkybės ir pagrindinė byla

10. Pagal 57 punktą asmuo, kuris siekia gauti studento leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę, turi būti priimtas studijuoti, galėti ir ketinti mokytis pagal pripažintą dieninę studijų programą. Šis asmuo baigęs studijas ketina išvykti iš Jungtinės Karalystės; jis neketina verstis verslu ar įsidarbinti, išskyrus darbą ne visą darbo dieną ir per atostogas, dirbamą gavus leidimą.

11. Pagal 58 punktą asmeniui, kuris siekia gauti studento leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę, toks leidimas gali būti išduotas, numatant jo teisę dirbti ribojančią sąlygą. Imigracijos departamento instrukcijos (*Immigration Directorate's Instructions*) 3 skyriaus A priedo 4 punkte šias sąlygas patikslina. Remiantis šiuo punktu, asmeniui, kuriam išduotas studento leidimas įvažiuoti į šalį arba gyventi šalyje, numatant jo laisvę įsidarbinti ribojančią sąlygą (vietoj draudimo dirbti), leidžiama ne per atostogas iš viso dirbti ne ilgiau kaip 20 valandų per savaitę.

12. Ieškovai pagrindinėje byloje yra Turkijos piliečiai, gavę leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę kaip *au pair* dirbantys asmenys (E. Payir) arba kaip studentai (B. Akyuz ir B. Ozturk).

13. 2000 m. E. Payir gavo leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę. Išduodant leidimą, be kita ko, buvo numatyta sąlyga, kad ji nevykdys jokios kitos mokamos ar nemokamos veiklos, išskyrus *au pair*. Atvykusi į šalį E. Payir dirbo dviejose šeimose. Nuo 2001 m. kovo mėn. ji gyveno antroje šeimoje, kur 15–25 valandas per savaitę dirbo namų ruošos darbus ir prižiūrėjo vaikus. Už tai jai buvo suteiktas būstas bei maistas ir per savaitę mokami 70 GBP. E. Payir pageidavo ir toliau dirbti šioje šeimoje.

14. B. Akyuz ir B. Ozturk atvyko į Jungtinę Karalystę atitinkamai 1999 m. ir 1997 m. kaip studentai. Šiuo tikslu jiems buvo išduotas leidimas įvažiuoti į šalį, o vėliau – leidimas gyventi šalyje su laisvę įsidarbinti ribojančia sąlyga, nurodančia, kad semestro metu jie turi teisę dirbti ne daugiau kaip 20 valandų per savaitę. Abu studentai mokydamiesi ne visą darbo dieną dirbo padavėjais restorane, neviršydami leidžiamo valandų skaičiaus. Jų darbdaviai atitinkamai pasiūlė jiems darbo sutartis pratęsti.

15. Ieškovai, norėdami toliau dirbti Jungtinėje Karalystėje, kreipėsi į Vidaus reikalų ministeriją (*Secretary of State for the Home Department*, toliau *Secretary of State*) su prašymu pakeisti arba pratęsti jų leidimą gyventi šalyje. Savo prašymus jie grindė Sprendimo 1/80 6 straipsnio 1 dalimi. Jie nurodė, kad daugiau nei metus dirbo tam pačiam darbdaviui ir prašė leisti ir toliau dirbti tam pačiam darbdaviui.

16. *Secretary of State* prašymus atmetė. Savo sprendimus atmesti prašymus jis grindė tuo, kad studentai, dirbantys ne visą darbo dieną, ir asmenys, dirbantys *au pair*, negali remtis Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalimi. Ieškovai apskundė šiuos sprendimus atmesti prašymus. *High Court of England and Wales* (*Administrative Court*) patenkino šiuos ieškinius ir panaikino *Secretary of State* sprendimus, motyvuodamas tuo, kad ieškovai patenka į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. *Secretary of State* šiuos *Administrative Court* sprendimus apeliacine tvarka apskundė *Court of Appeal*.

IV — Prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir procesas Teisingumo Teisme

17. 2006 m. birželio 15 d. Nutartimi *Court of Appeal* nusprendė pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1. Tuo atveju, jei:

a) Turkijos pilietė gavo leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę dvejiems metams, kad galėtų įsidarbinti kaip *au pair*, kaip tai apibrėžia imigracijos taisyklės (angl. k. *Immigration Rules*);

b) jos leidimas įvažiuoti apėmė teisę dirbti tokį darbą;

c) jos leidimo įvažiuoti galiojimo metu ji nuolatos dirbo šį darbą pas vieną darbdavį ilgiau kaip vienerius metus;

d) šis darbas buvo reali ir veiksminga ūkinė veikla ir

e) šis darbas atitiko darbą ir imigraciją reglamentuojančių nacionalinių teisės aktų reikalavimus,

ar ši Turkijos pilietė, dirbdama šį darbą, buvo:

i) darbuotoja Sprendimo Nr. 1/80, priimto pagal Susitarimą dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos įsteigimo, 6 straipsnio prasme?

ii) priklausė Jungtinės Karalystės teisėtai darbo rinkai šios nuostatos prasme?

2) Tuo atveju, jei:

a) Turkijos pilietis gavo leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę pagal jos imigracijos taisykles (angl. k. *Immigration Rules*) tam, kad galėtų mokytis pagal studijų programą šioje valstybėje;

b) jo leidimas įvažiuoti apėmė teisę dirbti bet kokį darbą studijų metu iki 20 valandų per savaitę;

c) jis leidimo įvažiuoti galiojimo metu nuolatos dirbo pas vieną darbdavį ilgiau kaip vienerius metus;

d) šis darbas buvo reali ir veiksminga ūkinė veikla ir

e) šis darbas atitiko darbą ir imigraciją reglamentuojančių nacionalinių teisės aktų reikalavimus,

ar šis Turkijos pilietis, dirbdamas šį darbą, buvo:

i) darbuotojas Sprendimo Nr. 1/80, priimto pagal Susitarimą dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos įsteigimo, 6 straipsnio 1 dalies prasme?

ii) priklausė Jungtinės Karalystės teisėtai darbo rinkai šios nuostatos prasme?“

18. Šioje Teisingumo Teismo nagrinėjamoje byloje pastabas raštu ir žodžiu pateikė pagrindinės bylos šalys, Europos Bendrijų Komisija, Jungtinės Karalystės, Vokietijos ir Nyderlandų vyriausybės; be to, pastabas raštu pateikė Italijos vyriausybė.

V — Vertinimas

19. Kad suinteresuotasis asmuo galėtų pasinaudoti teisėmis, numatytomis Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje, jis turi būti Turkijos darbuotojas, priklausyti teisėtai priimančiosios valstybės darbo rinkai ir joje teisėtai dirbti 6 straipsnio 1 dalyje numatytus laikotarpius. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atitinkamai klausia, ar *au pair* dirbantys asmenys ir studentai, kurie mokydamiesi papildomai dirba, yra darbuotojai 6 straipsnio prasme ir gali būti kvalifikuojami kaip priklausantys teisėtai darbo rinkai. Iš esmės klausiama, ar taikant 6 straipsnio 1 dalį yra svarbu atsižvelgti į priežastis, dėl kurių buvo išduotas leidimas įvažiuoti į priimančiąją valstybę, t. y. turint tikslą pradėti studijas ir (arba) *au pair* atveju – siekiant išmokti kalbą.

20. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas dėl 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos trečiosios sąlygos, būtent „teisėto darbo“ sąvokos, konkrečiai neklausia. Tačiau, siekiant išsamiai ir galutinai atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, toliau reikia išnagrinėti ir trečiąją 6 straipsnio 1 dalies sąlygą.

A — *Darbuotojo statusas*

21. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika „darbuotojo“ sąvoka turi būti aiškinama remiantis šios sąvokos išaiškinimu Bendrijos teisėje [4]. Pagal ją sąvoka „darbuotojas“ yra Bendrijos terminas ir neturi būti aiškinama griežtai. Ji turi būti apibrėžiama remiantis objektyviais kriterijais, kurie, atsižvelgiant į suinteresuotojo asmens teises ir pareigas, yra būdingi darbo santykiams. Darbuotoju turi būti laikomas bet kuris asmuo, kuris užsiima realia ir veiksminga veikla, išskyrus nereikšmingą ir pagalbinę veiklą. Šia prasme darbo santykiai yra nustatomi tada, kai asmuo tam tikrą laiką kito asmens naudai ir jo vadovaujamas vykdo veiklą, už kurią gauna atlyginimą [5].

1. *Au pair* dirbantys asmenys

22. *Au pair* dirbantis asmuo, kaip antai ieškovė E. Payir, kuri, remiantis prašymą priimti prejuducinį sprendimą pateikusio teismo duomenimis, 25–30 valandų per savaitę priimančiojoje šeimoje prižiūrėjo vaikus ir dirbo namų ruošos darbus, iš principo turi darbuotojo statusą.

23. Atsižvelgiant į tai, kad veikla, susijusi su vaikų priežiūra ir namų ruoša, truko 25–30 valandų per savaitę, negalima teigti, kad ji dėl savo trukmės ir turinio yra visai nereikšminga ir pagalbinė. Atvirkščiai, „darbuotojo“ sąvokos prasme ji turi būti laikoma realia ir veiksminga veikla.

24. Aplinkybė, kad *au pair* dirbantis asmuo dirba ne visą darbo dieną, netrukdo tam, kad jam būtų pripažintas darbuotojo statusas. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pagal EB 39 straipsnį darbuotoju turi būti laikomas ir toks asmuo, kuris dirba ne visą darbo dieną [6]. Tai taikytina ir Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 daliai. Svarbiausia yra atsižvelgti į tai, ar vykdoma veikla yra reali ir veiksminga, t. y. nėra nereikšminga ir pagalbinė.

4 — Žr. 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Birden* (C-1/97, Rink. p. I-7747, 23 punktas).

5 — Dėl Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies žr. tik 2002 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *Kurz* (C-188/00, Rink. p. I-10691, 32 punktas) ir sprendimą *Birden* (nurodytas 4 išnašoje, 25 ir 28 punktai).

6 — Žr. 1982 m. kovo 23 d. Sprendimą *Levin* (53/81, Rink. p. 1035, 16 punktas) ir 1986 m. birželio 3 d. Sprendimą *Kempf* (139/85, Rink. p. 1741, 11 punktas).

25. Be to, *au pair* dirbančių asmenų darbui paprastai vadovauja priimančioji šeima.

26. Kyla klausimas, ar ta aplinkybė, kad *au pair* dirbančiam asmeniui už darbą atlyginama suteikiant nemokamą maitinimą, nemokamai jį apgyvendinant ir papildomai mokant atitinkamą sumą pinigais, neprieštarauja tam, kad jis būtų laikomas darbuotoju. Ieškovė pagrindinėje byloje taip pat gavo atlyginimą, kurį sudarė nemokamas maitinimas ir apgyvendinimas bei 70 GBP per savaitę.

27. Teisingumo Teismas savo praktikoje dėl EB 39 straipsnio yra nusprendęs, kad darbuotoju turi būti laikomas bet kuris asmuo, neatsižvelgiant į tai, ar jam už veiklą buvo atlyginama suteikiant nemokamą maitinimą ir apgyvendinimą ir mokant kišenpinigius [7].

28. Teisingumo Teismas, aiškindamas „darbuotojo“ sąvoką Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme, remiasi šios sąvokos išaiškinimu, pateiktu nusistovėjusioje teismo praktikoje dėl EB 39 straipsnio. Regis, nėra jokios priežasties, kodėl, aiškinant „darbuotojo“ sąvoką Sprendimo Nr. 1/80 prasme, reikėtų, kitaip negu aiškinant EB 39 straipsnio kontekste, atsižvelgti į tai, kad už vykdomą veiklą buvo atlyginama suteikiant nemokamą maitinimą bei apgyvendinimą ir mokant kišenpinigius.

29. Aplinkybė, kad *au pair* dirbančių asmenų veiklos kontekstas specifinis, taip pat negali pakeisti *au pair* dirbančių asmenų kaip darbuotojų statuso vertinimo. Kaip žinia, pirminis *au pair* veiklos tikslas yra padėti išmokti užsienio kalbos ir skatinti kultūrinius mainus. Vadinasi, dėl to *au pair* dirbančiam asmeniui ši veikla yra ypač naudinga, nes, be nemokamo maitinimo, apgyvendinimo ir kišenpinigių forma gaunamo atlygio, jai būdingi ir kiti pranašumai. Tačiau vien dėl šios aplinkybės negalima *au pair* dirbantiems asmenims nepripažinti darbuotojo statuso. Juk ir kiti darbo santykiai gali, be atlyginimo, būti susiję su papildoma nauda darbuotojams. Pavyzdžiui, darbas užsienio valstybėje taip pat susijęs su galimybe išmokti kalbą arba, vertinant bendrai, – užsienyje įgyti naudingos profesinės patirties.

30. Be to, kita specifinė *au pair* veiklos ypatybė yra ta, kad ypač daug dėmesio skiriama integracijai į priimančiąją šeimą, tai nurodė ir Italijos vyriausybė. Šia prasme galima daryti paralelę su Teisingumo Teismo praktika, susijusia su darbuotojo statuso pripažinimu šeimos nariams. Teisingumo

7 — Žr. 1988 m. spalio 5 d. Sprendimą *Steymann* (196/87, Rink. p. 6159, 12 punktas) ir 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimą *Trojani* (C-456/02, Rink. p. I-7573, 22 punktas).

Teismas, atsakydamas į klausimą, ar asmuo, kurį pasamdė šeimos narys, gali būti laikomas darbuotoju Sutarties prasme, nurodė, kad svarbiausia atsižvelgti į tai, ar yra pavaldumo ryšys, būdingas darbo santykiams [8].

31. Vadinasi, iš esmės *au pair* dirbantys asmenys turi būti laikomi darbuotojais Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio prasme [9].

32. Galiausiai reikia patikslinti, kad *au pair* veiklos santykių struktūra gali būti skirtinga. Taigi, ar *au pair* dirbantis asmuo atitinka darbuotojo sąvokos kriterijus, reikia vertinti atsižvelgiant į konkrečios situacijos aplinkybes. Vadinasi, galutinai nuspręsti, ar konkrečiu atveju buvo įvykdyti kriterijai, nustatyti darbuotojo statusui pripažinti, kompetenciją turi nacionalinis teismas.

2. Studentai

33. Studentai, kurie, kaip ir ieškovai Nr. 2, dirba padavėjais 20 valandų per savaitę ir už tai gauna įprastą atlyginimą, yra laikomi darbuotojais Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme. Jie, vadovaujami darbdavio, vykdo realią ir veiksmingą veiklą ir gauna už ją atlyginimą. Tai, kad jie dirba ne visą darbo dieną, netrukdo jiems pripažinti darbuotojų statuso [10]. Nors 20 valandų per savaitę trunkanti veikla nėra užimtumas visą darbo dieną, tačiau tokia veikla negali būti laikoma nereikšminga ir pagalbine.

34. Todėl studentai, kurie mokydamiesi dirba, iš esmės turi būti laikomi darbuotojais, išskyrus tuos atvejus, kai jų veikla yra nereikšminga ir pagalbinė [11].

3. Paralelė su *Bettray* byla

35. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Teisingumo Teismo sprendimą, priimtą byloje *Bettray*,

8 — Žr. 1999 m. birželio 8 d. Sprendimą *Meeusen* (C-337/97, Rink. p. I-3289, 15 punktas).

9 — Dėl EB 39 straipsnio žr. 1976 m. birželio 2 d. generalinio advokato Trabucchi išvadą *Watson* (118/75, Rink. p. 1201, 2 punktas).

10 — Žr. pirmesnį šios išvados 24 punktą.

11 — Žr. taip pat 2000 m. rugsėjo 28 d. generalinio advokato Alber išvadą *Grzelczyk* (C-184/99, Rink. p. I-6193, 70 ir tolesni punktai), kurioje jis pripažino, kad papildomai dirbantys studentai turi būti laikomi darbuotojais EB sutarties prasme.

ir Teisingumo Teismo klausia, ar remiantis šiuo sprendimu galima daryti bendrą išvadą, kad valstybės narės gali sukurti sistemas, kuriomis siekiama vien tik socialinio tikslo, ir todėl veikla tokioje sistemoje neturėtų būti laikoma darbo santykiais Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme. Tokia sistema galėtų būti laikomi leidimai papildomai dirbti studentams ir galimybė vykdyti *au pair* veiklą.

36. Teisingumo Teismas sprendime *Bettray* pripažino, kad veikla, kuri ją atliekančiam asmeniui yra priemonė persikvalifikuoti ir integruotis, negali būti laikoma realia ir veiksminga ekonomine veikla [12]. Sprendimas *Bettray* buvo priimtas dėl bylos aplinkybių, kai asmuo dėl toksikomanijos buvo įdarbintas neterminuotam laikui pagal nacionalinės teisės aktus, reglamentuojančius darbo suteikimą asmenims, kurie dėl su būkle susijusių aplinkybių negali dirbti įprastinėmis sąlygomis; be to, suinteresuotasis asmuo buvo atrinktas ne dėl savo gebėjimų vykdyti tam tikrą veiklą, o atvirkščiai, jis vykdė veiklą, kuri buvo pritaikyta jo fiziniams ir dvasiniams gebėjimams, įmonėse ir darbo organizacijose, specialiai sukurtose siekiant socialinio tikslo.

37. Vis dėlto Teisingumo Teismas vėliau pabrėžė situacijos, dėl kurios buvo priimtas *Bettray* sprendimas, išskirtinumą ir konstatavo, kad sprendime *Bettray* padaryta išvada neatspindi bendros teismų praktikos, susijusios su šia (darbuotojo) koncepcija Bendrijos teisėje, ir gali būti paaiškinta tik specifinėmis šios bylos aplinkybėmis; todėl šio sprendimo negalima taikyti situacijoms, kurių aplinkybės nėra panašios į bylos *Bettray* aplinkybes [13].

38. Tačiau dirbančiųjų *au pair* ir studentų vykdoma veikla paprastai yra reali ir veiksminga ūkinė veikla. Studentų ir dirbančiųjų *au pair* situacijai nėra būdingos specifinės aplinkybės, kokios buvo byloje *Bettray*. Vadinasi, remiantis sprendimu *Bettray*, negalima daryti išvados, kad dirbantieji *au pair* ir studentai, kurie papildomai dirba, neturi darbuotojo statuso.

B — *Teisėtas darbas*

39. Remiantis teismo praktika teisėtas darbas“ preziumuoja stabilią ir saugią situaciją valstybės narės darbo rinkoje, vadinasi, ir

12 — 1989 m. gegužės 31 d. Sprendimas *Bettray* (344/87, Rink. p. 1621, 17 punktas).

13 — Žr. sprendimą *Birden* (nurodytas 4 išnašoje, 31 punktas).

neginčijamos teisės gyventi šalyje turėjimą [14]. Suinteresuotojo asmens situacija negali būti laikina, galinti bet kada pasikeisti [15].

40. Kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ieškovai nagrinėjamoje byloje dirbdami turėjo leidimą gyventi šalyje. Dirbančiųjų *au pair* ir studentų situacija iš esmės nebuvo laikina, bet kada galinti pasikeisti.

41. Nors Nyderlandų vyriausybė teisingai nurodė, kad laiko prasme studento buvimą priimančiojoje valstybėje studijų tikslu apriboja studijų trukmė, tačiau iš to negalima daryti išvados, kad studento buvimas yra tik laikinas ir situacija bet kada gali pasikeisti.

42. Teisingumo Teismas yra būtent pripažinęs, kad apibrėžiant darbą kaip „teisėtą darbą“ nėra svarbu, ar jau išduodant leidimą įvažiuoti į priimančiosios valstybės teritoriją darbuotojas buvo informuotas apie tai, kad jo darbui ir gyvenimui šalyje taikomi tam tikri laiko apribojimai ir sąlygos [16].

43. Taigi, vien tik remiantis faktu, kad leidimas gyventi priimančiojoje valstybėje išduotas tam tikram laikotarpiui, negalima daryti išvados, kad buvimas šalyje yra nestabilus ir laikinas.

44. Atvirkščiai, remiantis Teisingumo Teismo praktika, laikina situacija darbo rinkoje, pavyzdžiui, laikomas toks laikotarpis, kuriuo darbuotojas, apskundęs sprendimą neišduoti jam leidimo gyventi šalyje, dėl skundo stabdomojo poveikio gali laikinai likti ir dirbti atitinkamoje valstybėje narėje, kol bus priimtas sprendimas dėl šio teisinio ginčo baigties [17].

45. Tačiau dirbančiojo *au pair* arba studento situacija nėra panaši į tokią situaciją.

14 — Žr. 1990 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Sevince* (C-192/89, Rink. p. I-3461, 30 punktas), 1995 m. birželio 6 d. Sprendimą *Bozkurt* (C-434/93, Rink. p. I-1475, 26 punktas) ir 1992 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Kus* (C-237/91, Rink. p. I-6781, 12 ir 22 punktai).

15 — Žr. sprendimą *Kurz* (nurodytas 5 išnašoje, 49 punktas).

16 — Žr. 1997 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Ertanir* (C-98/96, Rink. p. I-5179, 58 punktas).

17 — Žr. sprendimą *Sevince* (nurodytas 14 išnašoje, 31 punktas) ir sprendimą *Kus* (nurodytas 14 išnašoje, 13 punktas), kuriame konstatuojama, kad gyvenimas priimančiojoje valstybėje, kol vyksta teismo procesas dėl leidimo būti šalyje suteikimo, šios sąlygos taip pat neįvykdo.

C — *Priklausymas teisėtai darbo rinkai*

46. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje esanti sąvoka „teisėta darbo rinka“ apibūdina darbo santykius valstybės narės teritorijoje arba sudarytus pagal šios valstybės narės teisės aktus [18].

47. Buvo iškilęs klausimas dėl to, ar teisėtos rinkos reikalavimo sąlygos yra platesnės už teisėto darbo reikalavimo sąlygas. Teisingumo Teismas sprendime *Birden* į šį klausimą atsakė neigiamai [19]. Teisingumo Teismas šiame sprendime pripažino, kad vokiečių kalbos redakcijoje vartojamos sąvokos „regulär“ ir „ordnungsgemäß“ yra sinonimai.

48. Vadinasi, sąvoka „teisėta darbo rinka“ apibūdina visus darbuotojus, kurie laikosi visų priimančiojoje valstybėje narėje galiojančių įstatymų ir teisės aktų ir todėl turi teisę jos teritorijoje užsiimti profesine veikla [20].

49. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, sąvokos „teisėta darbo rinka“ taip pat negalima aiškinti taip, kad ji, priešingai nei bendroji darbo rinka, apibrėžia ribotą, specialų socialinį tikslą turinčią darbo rinką [21].

50. Tai, kad dirbančiųjų *au pair* ir studentų, kurie mokydamiesi nuolat papildomai dirba, veikla paprastai yra specifinė, nes ja siekiama ypatingo socialinio tikslo, kaip antai dirbančiųjų *au pair* atveju – (taip pat) išmokti užsienio kalbą ir (arba) studentų atveju – finansuoti studijas, niekaip nekeičia to fakto, kad tai yra veikla, vykdoma teisėtoje darbo rinkoje Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme.

D — *Tarpinė išvada*

51. Todėl tiek studentai, tiek ir dirbantieji *au pair* iš pirmo žvilgsnio įvykdo Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies sąlygas.

18 — Žr. 1997 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Günaydin* (C-36/96, Rink. p. I-5143, 29 punktas), sprendimą *Birden* (nurodytas 4 išnašoje, 33 punktas) ir sprendimą *Ertanir* (nurodytas 16 išnašoje, 39 punktas).

19 — Žr. sprendimą *Birden* (nurodytas 4 išnašoje, 47 ir tolesni punktai), nurodant į Sprendimo Nr. 1/80 skirtingų kalbų redakcijas.

20 — Žr. sprendimą *Birden* (nurodytas 4 išnašoje, 51 punktas), 2000 m. vasario 10 d. Sprendimą *Nazli* (C-340/97, Rink. p. I-957, 31 punktas) ir 2006 m. spalio 26 d. Sprendimą *Güzeli* (C-4/05, Rink. p. I-10279, 32 punktas).

21 — Žr. sprendimą *Birden* (nurodytas 4 išnašoje, 51 punktas).

E — *Atvykimo į šalį tikslas*

52. Tačiau nagrinėjamų bylų aplinkybės turi vieną ypatumą: procese dalyvaujančios valstybės narės nurodo, kad leidimas įvažiuoti į šalį nebuvo išduotas veiklai darbo rinkoje vykdyti. Studentams leista įvažiuoti į šalį studijuoti, o darbas buvo numatytas tik kaip papildoma veikla studijoms finansuoti. Leidimas dirbančiajam *au pair* išduodamas kalbos išmokimo ir kultūrinių mainų tikslu.

53. Taigi toliau reikia išnagrinėti, kokį poveikį darbuotojo sąvokos Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme išaiškinimui turi pats apsigyvenimo šalyje tikslas, dėl kurio buvo išduotas leidimas įvažiuoti į priimančiąją valstybę.

1. Studentai

54. Byloje dalyvaujančios valstybės narės mano, kad Turkijos piliečiai, kuriems buvo leista įvažiuoti į šalį studijų tikslu, net ir tada, kai jie dirba papildomai, iš principo nepatenka į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. 6 straipsnio 1 dalis taikoma tik asmenims, kuriems teisė atvykti į valstybės teritoriją buvo suteikta kaip darbuotojams.

55. Nyderlandų ir Vokietijos vyriausybės šiame kontekste nurodo 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyvą 2004/114/EB dėl trečiosios šalies piliečių įleidimo studijų, mokinių mainų, neatlygintino stažavimosi ar savanoriškos tarnybos tikslais sąlygų [22]. Šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalis valstybes nares įpareigoja leisti studentams iš trečiųjų valstybių dirbti papildomus darbus ne mažiau kaip 10 valandų per savaitę arba atitinkamą dienų ar mėnesių skaičių per metus.

56. Iš Direktyvos 2004/144 struktūros esą matyti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas studentų, kurie vykdo papildomą veiklą, nelaiko darbuotojais, o vien tik studentais, todėl studentai negali būti kvalifikuojami kaip darbuotojai ir Sprendimo Nr. 1/80 prasme.

57. Vis dėlto šie argumentai neįtikina. Pirma, Direktyvos 2004/114, kuri, beje, Jungtinei

22 — OL L 375, p. 12, toliau – Direktyva 2004/114.

Karalystei nėra privaloma [23], 4 straipsnio 1 dalyje aiškiai nustatyta, kad direktyva neturi poveikio dvišalių susitarimų palankesnėms nuostatoms. Tokiomis aplinkybėmis remiantis direktyva negalima apriboti dvišalio susitarimo nuostatos taikymo ir jos aiškinimo. Antra, šios dvi teisės nuostatos reglamentuoja skirtingą dalyką. Kadangi Direktyva 2004/114 nustato studentams leidžiamo papildomo darbo minimalią apimtį, ja remiantis negalima daryti išvados dėl Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies aiškinimo ir taikymo.

58. Tačiau Vokietijos ir Nyderlandų vyriausybės dėl Direktyvos 2004/114 papildomai nurodė, kad, jei Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalis būtų taikoma studentams, kurie mokydamiesi papildomai dirba, tai dėl direktyvoje valstybėms narėms nustatyto įpareigojimo leisti studentams įsidarbinti kiekvienas Turkijos studentas įgytų galimybę pasinaudoti teisėmis, kylančiomis iš Sprendimo 6 punkto 1 dalies. Valstybei narei nusprendus leisti Turkijos piliečiui įvažiuoti į šalį studijų tikslu, dėl direktyvos 17 straipsnio 1 dalies nuostatos studentas, kurio studijos paprastai trunka ilgiau negu Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje numatytas laikotarpis ir kuris pasinaudoja teise papildomai dirbti, tiesiogiai įgytų teisę į ilgalaikį buvimą šalyje.

59. Šia prasme valstybės narės nurodo Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią valstybės narės gali nuspręsti, ar tam tikros valstybės piliečiui išduoti leidimą pirmą kartą atvykti į jų teritoriją ir pirmą kartą įsidarbinti, vadinasi, taip pat gali nuspręsti, ar Turkijos pilietis gali laipsniškai įgyti teises, nustatytas 6 straipsnio 1 dalyje [24].

60. Dėl direktyvoje numatyto įpareigojimo leisti Turkijos studentams papildomai dirbti valstybės narės netenka teisės savarankiškai nuspręsti dėl studento įsidarbinimo pirmą kartą. Be to, jei sprendimo 6 straipsnio 1 dalis yra taikytina, tada Turkijos studentas galiausiai gali gauti ilgalaikį leidimą gyventi šalyje darbo tikslu, o priimančioji valstybė iš principo neturi diskrecijos nuspręsti dėl jo profesinės veiklos ir tolesnio buvimo šalyje darbo tikslu. Valstybės narės nurodo, kad tokiu atveju jos turėtų tik vienintelį darbo rinkos reguliavimo instrumentą Turkijos studentų atžvilgiu ir jų galimo patekimo į darbo rinką, pritaikius sprendimo 6 straipsnį, atžvilgiu – griežčiau reguliuoti Turkijos piliečių, kuriems leidžiama atvykti į šalį studijų tikslu, skaičių ir, galimas dalykas, jį gerokai sumažinti.

23 — Žr. Direktyvos 2004/114 dvidešimt penktą konstatuojamąją dalį.

24 — Žr. tik sprendimą *Nazli* (nurodytas 20 išnašoje, 29 punktas), sprendimą *Ertanir* (nurodytas 16 išnašoje, 23 punktas) ir sprendimą *Kus* (nurodytas 14 išnašoje, 25 punktas).

61. Komisija per posėdį taip pat atsakė į klausimą dėl pasekmių, kylančių iš Sprendimo Nr. 1/80 ir Direktyvos 2004/114 sąveikos. Tačiau, atsižvelgiant į jau išdėstytus argumentus dėl darbuotojo sąvokos aiškinimo, tokiam Komisijos teiginiui, kad tada, kai veikla trunka 10 valandų per savaitę, galimas dalykas, reikia nepripažinti darbuotojo statuso, pritarti negalima. Ir 10 valandų per savaitę trunkanti veikla yra reali ir veiksminga, jei tai nėra veikla Teisingumo Teismo apibrėžties prasme, kuri dėl savo labai mažos apimties yra tik nereikšminga ir pagalbinė.

62. Atvirkščiai, į klausimą, ar aiškinant darbuotojo sąvoką Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme yra svarbu atsižvelgti į konkretų tikslą, dėl kurio studentui buvo išduotas leidimas įvažiuoti į šalį, ir į tą faktą, kad leidimas dirbti buvo tik antraeilis dalykas, skirtas studijoms finansuoti, reikia atsakyti remiantis sprendimo logika ir į tikslą orientuotu išaiškinimu.

63. Teisingumo Teismas, kaip buvo išdėstyta pirmiau, „darbuotojo“ sąvoką Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme iš esmės aiškina pagal analogiją taikydamas principus, pripažintus taikant EB 39 ir 40 straipsnius. Tai darydamas jis remiasi Asociacijos susitarimo 12 straipsniu, kuriuo susitariančios šalys susitarė, kad, siekdamos laipsniškai tarpusavyje įgyvendinti laisvą asmenų judėjimą, atsižvelgs į EEB sutarties 48, 49 ir 50 straipsnius (dabar EB 39 ir tolesni straipsniai) [25].

64. Teisingumo Teismas dėl EB 39 straipsnio yra nusprendęs, kad Bendrijos teisės prasme yra svarbus vykdomos veiklos turinys, bet ne įsidarbinimo priežastys [26].

65. Tačiau Teisingumo Teismas taip pat pripažino, kad EB 39 straipsnyje nustatyti principai kiek įmanoma turi būti taikomi Sprendime Nr. 1/80 nustatytoms teisėms [27]. Taigi Teisingumo Teismas daro nuorodą, kad, aiškinant sprendimą, būtina atsižvelgti į 6 straipsnio 1 dalies logiką ir tikslą bei į specifinį Asociacijos susitarimo tikslą [28].

25 — Teisingumo Teismas šiame kontekste atitinkamai nurodo ir 1970 m. lapkričio 23 d. pasirašyto Papildomo susitarimo 36 straipsnį, kuris buvo pridėtas prie susitarimo kaip priedas ir sudarytas 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2760/72 (OL L 293, p. 1).

26 — Žr. sprendimą *Levin* (nurodytas 6 išnašoje, 21 punktas).

27 — Žr. sprendimą *Kurz* (nurodytas 5 išnašoje, 30 punktas), sprendimą *Nazli* (nurodytas 20 išnašoje, 55 punktas), sprendimą *Bozkurt* (nurodytas 14 išnašoje, 20 punktas) ir 1997 m. sausio 23 d. Sprendimą *Tetik* (C-171/95, Rink. p. I-329, 20 punktas).

28 — Generalinis advokatas L. A. Geelhoed savo 2006 m. rugsėjo 12 d. išvadoje, pateiktoje byloje *Tum&Dari* (C-16/05, nagrinėjama Teisme), aiškiai nurodo, kad Asociacijos susitarimo ir EB 39 straipsnio tikslai yra skirtingi.

66. Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad teisėmis darbo srityje ir su jomis susijusia teise apsigyventi, kurios suteikiamos pagal nuostatas, įtvirtintas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje, siekiama laipsniškai sutvirtinti suinteresuotųjų asmenų padėtį priimančiojoje valstybėje [29].

67. Vadinasi, 6 straipsnio 1 dalies tikslas – darbuotojui migrantui, kuris vis labiau integruojasi į priimančiosios valstybės darbo rinką, suteikti vis didėjančią teisę pasilikti šalyje. Taigi 6 straipsnio 1 dalyje nustatytos teisės dirbti ir apsigyventi šalyje realizuoja Turkijos darbuotojo, atvykstančio į valstybės narės darbo rinką, teisėtus lūkesčius. Kuo labiau integruojamasi į darbo rinką, kuo didesnis tikrumo planuojant poreikis ir teisėtų lūkesčių dėl situacijos pastovumo apsaugos poreikis, tuo daugiau teisių suteikiama pagal 6 straipsnio 1 dalį.

68. Tačiau studentas, kuris atvyko į valstybę narę studijuoti ir kuris studijuodamas tik papildomai dirba, neturi panašių interesų ir lūkesčių apsaugos poreikio. Jo įvažiavimo į šalį tikslas yra studijos. Vadinasi, studentas neturi panašaus lūkesčių apsaugos, planavimo tikrumo ir situacijos įtvirtinimo priimančiojoje valstybėje poreikio.

69. Teleologiškai aiškinant sprendimo 6 straipsnį, reikia atsižvelgti ir į bendrą Asociacijos susitarimo logiką ir tikslą. Aiškinimas, kuris remiasi vien tik 6 straipsnio tekstu, bet prieštarauja Asociacijos susitarimo tikslams, negali būti pagrįstas.

70. Pagal Asociacijos susitarimo 2 straipsnio 1 dalį susitarimu siekiama „skatinti šalių ilgalaikių ir harmoningų prekybos bei ekonominių santykių plėtrą, visiškai atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti spartesnę Turkijos ekonomikos plėtrą ir darbo bei Turkijos gyventojų gyvenimo sąlygų lygio pakėlimą“.

71. Aiškėja, kad įgyvendinti šiuos tikslus daugeliu atžvilgių būtų sunkiau, jei papildomai dirbantys studentai patektų į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį ir todėl, jei studijų metu dirbdami laikytųsi sąlygų, išdėstytų 6 straipsnio 1 dalyje,

29 — Žr. tik 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą *Sedef* (C-213/03, Rink. p. I-157, 34 punktas) ir sprendimą *Tetik* (nurodytas 27 išnašoje, 21 punktas).

pagal 6 straipsnio 1 dalies trečią įtrauką, teisėtai išdirbę ketverius metus, įgytų teisę laisvai dirbti bet kurį pasirinktą darbą pagal darbo sutartį.

72. Turkijos studentams išduodant leidimus gyventi šalyje studijų tikslu pirmiausia siekiama užtikrinti „spartesnę Turkijos ekonomikos plėtrą ir darbo bei Turkijos gyventojų gyvenimo sąlygų lygio pakėlimą“, nes rengiami jauni specialistai, kurie, baigę studijas, savo žinias ir gebėjimus galės perduoti ir panaudoti Turkijos ekonomikoje, moksle ir mokslo tyrimuose, taigi perduos ir Turkijos visuomenei.

73. Jei sprendimo 6 straipsnio aiškinimas būtų grindžiamas tokiu šios normos supratimu, kuris leistų ją taikyti studentams, kurie studijuodami papildomai dirba, kad galėtų finansuoti studijas, tai jiems būtų suteikiama daugeliu atvejų patraukli galimybė apsigyventi priimančiojoje valstybėje be didelių kliūčių, tai prieštarautų Asociacijos susitarimo šalių bendram tikslui. Iškiltų pavojus, kad, taip suprantant šią nuostatą, daugelis Turkijos studentų pasinaudotų galimybe apsigyventi priimančiojoje valstybėje ir joje dirbti, užuot grįžę į kilmės valstybę ir čia panaudoję įgytas žinias. Tai trukdytų siekti Asociacijos susitarimo tikslo – paspartinti Turkijos ekonomikos plėtrą ir pagerinti Turkijos gyventojų gyvenimo sąlygas.

74. Tokiomis aplinkybėmis negali būti visiškos paralelės tarp „darbuotojo“ sąvokos, esančios EB 39 straipsnyje ir Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnyje, suvokimo. Turkijos piliečiai, kurie studijų tikslu atvyksta į valstybę narę ir kuriems studijuojant leidžiama papildomai dirbti, kad galėtų finansuoti savo studijas, nepatenka į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, ir nepatenka net ir tada, jei, atskirai vertinant jų šalutinę veiklą, jiems būtų būdingos visos darbuotojo savybės EB 39 straipsnio prasme.

75. Toks išaiškinimas ir kitais aspektais turi teigiamą poveikį tiek suinteresuotųjų Turkijos studentų, tiek ir bendrai Asociacijos susitarimu siekiamų tikslų atžvilgiu. Kadangi atsižvelgiant į darbo rinkos sprendimus nėra jokio reikalo riboti studentų skaičiaus, galimybę studijuoti valstybėje narėje turės

daugiau Turkijos studentų. Be to, leidimas studijuojant dirbti daugiau valandų ir šitaip pačiam finansuoti savo studijas priimančiojoje valstybėje užtikrina galimybę studijų tikslu į valstybes nares atvykti ne tik pasiturinčių šeimų vaikams.

76. Išdėstytam išaiškinimui neprieštarauja ir ta Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią valstybių narių nustatyti tam tikri laiko apribojimai arba darbuotojo, atvykstančio į valstybės teritoriją, pareikštas ketinimas po tam tikro laiko vėl iš jos išvykti nėra svarbūs Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje nustatytoms teisėms. Šia prasme reikia pritarti Teisingumo Teismui, kad 6 straipsnio taikymo sritis būtų palikta valstybių narių savivalei, jei pirmiau nurodyti laiko apribojimai ir (arba) pareikšti ketinimai turėtų įtakos 6 straipsnio taikymui. Tačiau nagrinėjama situacija yra kitokia, nes, kaip teisingai nurodė Nyderlandų vyriausybė, studentų buvimą šalyje laiko atžvilgiu iš esmės apriboja studijų trukmė ir ši ribojanti laiko sąlyga niekaip nesusijusi su 6 straipsnyje nurodytais laikotarpiais.

77. Čia išdėstytai išaiškinimo išvadai neprieštarauja ir tie Teisingumo Teismo sprendimai, kuriuose dėl atitinkamų aplinkybių buvo pripažinta, kad valstybės narės neturi teisės nepratęsti leidimo gyventi ir dirbti, motyvuodamos tuo, kad leidimas atvykti į šalį ir gyventi joje buvo išduotas ne tam, kad asmuo įsidarbintų pagal darbo sutartį [30]. Remiantis Teisingumo Teismo sprendimais, kurie buvo priimti dėl situacijų, kurių aplinkybės kitokios, negalima suformuluoti bendro principo, kad bet kuriuo atveju nėra svarbu atsižvelgti į priežastis, dėl kurių buvo išduotas pirminis leidimas įvažiuoti į šalį ir joje gyventi. Atvirkščiai, Teisingumo Teismas savo praktikoje pripažindamas, kad aiškinant sprendimą reikia kuo plačiau taikyti EB 39 straipsnio principus, kaip tik nurodė, kad negalima schematiškai apibendrinti, o būtina atsižvelgti į kiekvieną konkrečią situaciją.

78. Viena iš išnagrinėtų bylų, pavyzdžiui, buvo susijusi su situacija, kai Turkijos darbuotojui buvo leista įvažiuoti į valstybę narę ir joje įsidarbinti, kad jis galėtų čia esančioje Turkijos darbdavio pagrindinėje įmonėje įgyti profesinės patirties [31]. Vadinasi, toje byloje, kitaip negu mūsų nagrinėjamoje byloje, kai studentų atvykimo tikslas buvo studijos, darbuotojas įvažiavo į šalį iš pat pradžių turėdamas tikslą pradėti dirbti, todėl reikėjo išnagrinėti klausimą tik dėl motyvų leisti pradėti profesinę veiklą svarbos. Nors Teisingumo Teismas pripažino, kad pirmo įsidarbinimo motyvai nėra svarbūs, šio sprendimo nagrinėjamai situacijai taikyti negalima.

30 — Žr. 1997 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Günaydin* (nurodytas 18 išnašoje, 52 punktas), sprendimą *Kus* (nurodytas 14 išnašoje, 52 punktas) ir sprendimą *Kurz* (nurodytas 5 išnašoje, 56 punktas).

31 — Sprendimas *Günaydin* (nurodytas 18 išnašoje).

79. Kitoje byloje buvo nagrinėjama situacija, kai leidimas įvažiuoti į šalį buvo išduotas Turkijos piliečiui jam siekiant sudaryti santuoką, o po skyrybų jis prašė pratęsti leidimą gyventi ir dirbti [32]. Nors dėl šios bylos aplinkybių Teisingumo Teismas pripažino, kad prašymas dėl leidimo pratęsimo negali būti atmestas motyvuojant tuo, kad į valstybės teritoriją buvo leista įvažiuoti ne įsidarbinti pagal darbo sutartį, ir šio sprendimo nagrinėjamai situacijai taikyti negalima. Įvažiavimo į šalį sudaryti santuokos negalima lyginti su įvažiavimu į šalį siekiant studijuoti jau vien todėl, kad atvykstant į šalį susituokti iš esmės neketinama gyventi valstybėje ribotą laiką, o atvirkščiai, siekiama ilgalaikio gyvenimo šalyje, ir tai susiję su tam tikrais teisėtais lūkesčiais. Todėl įvažiavimas į šalį susituokti skiriasi nuo įvažiavimo studijuoti, vadinasi, jų neprivaloma vienodai vertinti 6 straipsnio prasme.

80. Ir galiausiai byla *Kurz*, kuri susijusi su leidimo įvažiuoti į šalį išdavimu su tikslu įgyti vandentiekio ir dujotiekio tiesėjo profesiją [33]. Šios bylos aplinkybės tik iš pirmo žvilgsnio primena situaciją, kai į šalį atvykstama studijų tikslu, nes abiem atvejais įvažiavimo tikslas – mokymasis. Tačiau svarbiausias šių dviejų studijų formų skirtumas, dėl kurio pirminis atvykimo į šalį tikslas nevienodai vertinamas priimant sprendimą dėl leidimo gyventi pratęsimo ir (arba) Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo, – tai glaudus profesinio mokymo ryšys su darbine veikla, pirmiausia atsižvelgiant į darbo praktikos apimtį ir profesinio mokymo organizavimą, dėl kurių profesinis mokymas galiausiai vertinamas kaip profesinės veiklos etapas. Galiausiai įvažiavimas į šalį profesinio mokymo tikslu laikomas įvažiavimu į šalį siekiant įsidarbinti. Todėl 6 straipsnio taikymo atžvilgiu ir ši situacija nėra panaši į įvažiavimą į šalį siekiant studijuoti.

81. Ir remiantis Teisingumo Teismo sprendimu byloje *Eroglu* [34], kurio dalykas buvo pagal Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio 2 dalį suteikta teisė gyventi šalyje, taip pat negalima daryti kitokios išvados. 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad darbuotojų iš Turkijos vaikai, įgiję profesiją priimančiojoje valstybėje, neatsižvelgiant į jų buvimo šalyje trukmę, gali joje įsidarbinti bet kurioje darbo vietoje, jei vienas iš tėvų joje teisėtai dirbo ne mažiau negu trejus metus. Tiek, kiek Teisingumo Teismas šiame sprendime aiškiai pripažino, kad šios teisės įgyvendinimas nėra susietas su tikslu, dėl kurio suinteresuotajam asmeniui buvo išduotas leidimas įvažiuoti į šalį ir joje gyventi, jis atitinkamai atsižvelgia į 7 straipsnio 2 dalies ir (arba) Asociacijos susitarimo tikslą, būtent – sukurti sąlygas, užtikrinančias daugiau stabilumo, saugumo ir patikimumo turkų darbuotojų, kurie dirba priimančiojoje valstybėje, šeimoms. Vadinasi, 7 straipsnio 2 dalis taikoma konkrečioms situacijoms, kai

32 — Sprendimas *Kus* (nurodytas 14 išnašoje).

33 — Sprendimas *Kurz* (nurodytas 5 išnašoje).

34 — 1994 m. spalio 5 d. Sprendimas *Eroglu* (C-355/93, Rink. p. I-5113).

turkų darbuotojų vaikai priimančiojoje valstybėje yra baigę profesinį mokymą. Tokiomis aplinkybėmis leidimo toliau gyventi šalyje suteikimas tik tiems, kurių pirminio įvažiavimo į šalį tikslas buvo šeimos susijungimas, bet ne tiems, kurie atvyko turėdami tikslą studijuoti, prieštarautų nurodytam tikslui. Tačiau šiuo atveju nėra panašios situacijos, dėl kurios pirminio įvažiavimo į šalį tikslas yra nesvarbus. Todėl Teisingumo Teismo praktika dėl 7 straipsnio 2 dalies neprieštarauja, kad taikant 6 straipsnio 1 dalį būtų atsižvelgta į įvažiavimo tikslą.

2. Dirbantieji *au pair*

82. Galiausiai reikia atsakyti į klausimą, ar ir tokiai situacijai, kai atvykimo į šalį tikslas – užsiimti *au pair* veikla, kuri, kaip buvo išdėstyta pirmiau, konkrečiu atveju dažnai atitinka „darbuotojo“ sąvokos sąlygas EB 39 straipsnio prasme, dėl „darbuotojo“ sąvokos Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies turi būti taikomas teleologiniu aiškinimu grindžiamas apribojimas.

83. Tačiau šiuo atveju, kitaip negu dėl įvažiavimo į šalį studijų tikslu, nėra pagrindo teigti, kad, atsižvelgiant į Asociacijos susitarimo logiką ir tikslą, „darbuotojo“ sąvoka turi būti suvokiama kitaip negu „darbuotojo“ sąvoka EB 39 straipsnyje. Atvirkščiai, *au pair* veiklos pradėjimas iš esmės jau yra įsidarbinimas. Teisingumo Teismas, kaip buvo nurodyta pirmiau, sprendimuose *Kurz* ir *Günaydin* dėl profesinio mokymo ir dėl patirties įgijimo užsienyje esančioje pagrindinėje įmonėje pripažino, kad kvalifikuojant kaip darbuotoją pagal 6 straipsnį nėra svarbūs įsidarbinimo motyvai. Todėl dirbančiųjų *au pair* buvimo šalyje tikslas – kultūrinės patirties įgijimas ir kalbos žinių tobulinimas – negali turėti įtakos kvalifikuojant kaip darbuotoją.

84. Taip pat nereikia baimintis, kad pirmiau nurodytas kvalifikavimas atsižvelgiant į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalį dėl valstybių narių *au pair* veiklai numatytos ribojančios laiko sąlygos – ne ilgiau kaip vieneri metai, galėtų turėti neigiamą poveikį Asociacijos susitarimo tikslui – kultūros mainams. Remiantis pagrindine *au pair* idėjos koncepcija paprastai *au pair* tikslų pasiekiama ir per laikotarpį, apribotą iki vienerių metų.

F — *Tarpinė išvadas*

85. Turkijos pilietis, kuris studijų tikslu atvyko į valstybę narę ir kuris, siekdamas finansuoti savo studijas, mokydamasis dirba, nepatenka į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Tačiau aplinkybė, kad atvykimo į šalį tikslas buvo pradėti *au pair* veiklą, neprieštarauja 6 straipsnio 1 dalies taikymui.

VI — Išvada

86. Atsižvelgdama į prieš tai išdėstytas aplinkybes, siūlau Teisingumo Teismui į jam *Court of Appeal* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. Turkijos pilietis, kuriam buvo leista įvažiuoti į valstybę narę turint tikslą dirbti *au pair*, priklauso teisėtai darbo rinkai ir į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalį taikymo sritį patenka tada, kai kito asmens naudai ir jo vadovaujamas užsiima realia ir veiksminga veikla, už kurią gauna atlyginimą.

2. Turkijos pilietis, kuriam buvo leista įvažiuoti į valstybę narę siekiant studijuoti šioje valstybėje ir kuris studijuodamas papildomai dirba, nepatenka į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.